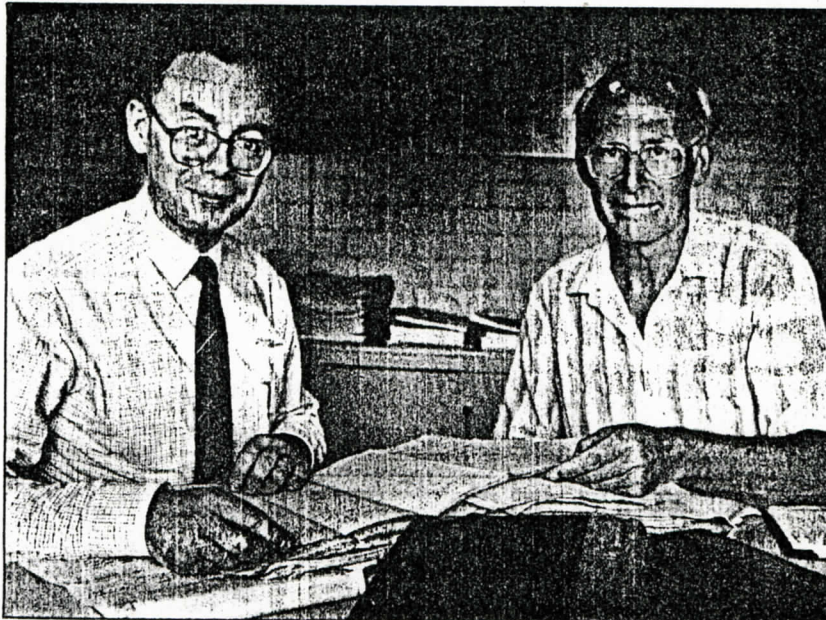

Dit najaar nieuw boekje in Harener Historische reeks

Hoe de straten in Haren aan hun naam kwamen

H.W. 26-7-90

reldoorlog gestreefd naar een zekere groepering, dus straten met verwante namen werden bij elkaar gesitueerd. Dr. Ketelaar vindt dat een prima systeem, maar wijst erop dat 'als eenmaal zo'n familie van straatnamen is gevormd het moeilijk is later nog aanvullingen op zo'n serie namen te geven. Nobelprijswinnaars bijvoorbeeld "horen" in Maarwold, maar dan kun je ze dus niet meer in bijv. Oosterhaar, vernoemen als je vasthoudt aan dat principe ze bij elkaar te groeperen'.

What's in a name?

Ketelaar kan met enthousiasme vertellen over zijn speurtocht naar de Harener straatnamen, waarbij hij een lawine aan interessante bijzonderheden ontdekte die samen, een heleboel vertellen over de geschiedenis van oud-Haren. Het boekje zal enkele inleidende hoofdstukjes bevatten en behandelt vervolgens alfabetisch alle straatnamen. Niet altijd was het mogelijk de straatnamen hun geheel helemaal te ontutselen.

Een aardig voorbeeldje daarvan is de naam Gieselgeer. Dat is een oude naam, die in bijv. 1810 ook wel als Gusselgeer werd geschreven. En in 1854 als Gieselgeertssteeg. Dr. Ketelaar: 'Is dit een verschrijving of wijst dit op een persoonsnaam? Er zijn ook verklaringen volgens welke de naam duidt op het "gerend" toelopen van de es-percelen. Indien twee zijden van een stuk land niet parallel liepen ontstond namelijk een geer'.

De klassieke vraag 'What's in a name?': (Shakespeare) krijgt in dit nieuwe deel van de Harener Historische Reeks een verrassend antwoord. Een heleboel antwoorden zelfs. Haren lijkt er een alleraardigste boekje bij te krijgen aan het einde van dit jaar.

In november van dit jaar verschijnt in de Harener Historische Reeks een interessant boekje, gewijd aan de straatnamen in de gemeente Haren. Iedereen die wil weten wat die soms zo merkwaardig klinkende Harener straatnamen als Bronlanden, Cantersveen, Gieselgeer, Hemelrijk of bijvoorbeeld Weg voor de Jagerskampen en Koelandsdrift betekenen wordt in dit boekje door de auteur op zijn wenken bediend. Het boekje, dat als titel krijgt 'Driften, lanen en stegen, straatnamen in Haren' wordt geschreven door een bij uitstek deskundige, de vroegere inwoner van Haren, dr. F. C. J. Ketelaar die in Groningen Rijksarchivaris was, maar sinds 1 januari 1989 als Algemeen Rijksarchivaris werkzaam is in Den Haag en nu in Scheveningen woont. De heer Ketelaar en zijn gezin woonden bijna zes jaar aan de Estukken in Haren. 'En zo is het eigenlijk ook begonnen, want je wilt dan weten waarom zo'n laan de Estukken heet', aldus de heer Ketelaar, die rechten studeerde maar zich specialiseerde in historisch recht.

Links dr. Ketelaar tijdens zijn laatste werkzaamheden in het Harener gemeentehuis voor het boekje over de Harener straatnamen, dat zal verschijnen in de Harener Historische Reeks. Rechts drs. M. R. de Jong, oud-wethouder en voorzitter van de Harener Historische Commissie, aan wie dr. Ketelaar enige aardige bijzonderheden over de straatnaamgeving in Haren vertelt.

'Maar Haren is in ieder geval in die zin een gunstige uitzondering, vergeleken met vele andere gemeenten, dat op vrij grote schaal toponiemen (oude, historische namen van behuizingen, stukken land, een water e.d., red.) zijn gebruikt zoals Bronlanden en Hemelrijk, hoewel dit ook voorbeelden zijn van het gebruik van toponiemen op wat andere plaats dan waaraan zij zijn ontleend.'

Bij het gebruik van geheel nieuwe namen werd al voor de Tweede We-

Ok de vanouds in Haren bestaande verbindingswegen zoals Esserweg, Lutsborgweg, Middelhorsterweg, Weg voor de Jagerskampen, Kromme Elleboog en Westerse Driфт werden nooit officieel bevestigd. 'Dan is er nog een aantal straten', aldus Ketelaar, 'die ook reeds lang een naam hadden, welke echter nog wel door de gemeenteraad is vastgelegd. Dat is gebeurd in 1939 met een aantal straatnamen in Glimmen en in 1957 met de meeste straatnamen in Noordlaren en Onnen'.

Veel oude namen

Ketelaar is als historicus zeker niet ontevreden over de manier waarop Haren de straten namen heeft gegeven, ghoewel ook Haren niet is gekomen aan de neiging van gemeentebesturen om voor de straatnaamgeving van hele buurten te grijpen naar het middel om hele series straten maar de naam van bloemen of literatoren te geven. Maar om nu bijvoorbeeld ook in Haren een Belgische literator uit de middeleeuwen als Anna Bijns alsnog met een straatnaam te eren hoeft voor de heer Ketelaar nu ook niet di-

'Witte vlekken'

Een van die witte vlekken was het ontbreken van een verklaring voor de Harener straatnamen. Dr. Ketelaar legt op het ogenblik de laatste hand aan zijn manuscript en was daarvoor onlangs nog weer enige dagen op het gemeentehuis om in de archieven te duiken. Het boekje, dat weer uitgegeven zal worden in samenwerking met Boekhandel Boomker en Drukkerij Knoop, zal vermoedelijk voorzien worden van een interessante historische kaart, die zal laten zien hoe het tegenstel van Haren aan het einde van de 18de eeuw al in grote trekken gelijk was aan de huidige plattegrond (wat de oudere delen van Haren betreft uiteraard). Bovendien geeft de kaart diverse oude namen, die tot op de dag van vandaag in Haren worden gebruikt.

Ketelaar stelde bij zijn onderzoek naar de geschiedenis van de Harener straatnamen vast dat een deel van de straten, wegen en driften al vanouds de huidige naam droegen en zo ingeburgerd zijndat de gemeenteraad het nooit nodig heeft geacht dit officieel vast te leggen. Als voorbeelden daarvan noemt dr. Ketelaar o.m. de meeste 'stegen' zoals de Bolhuissteeg, Heide- en Watersteeg, Mellenssteeg, Molenkampsteeg, Ruiterssteeg en Terborgsteeg. O.m. deze namen waren al voor 1800 in Haren ingeburgerd.